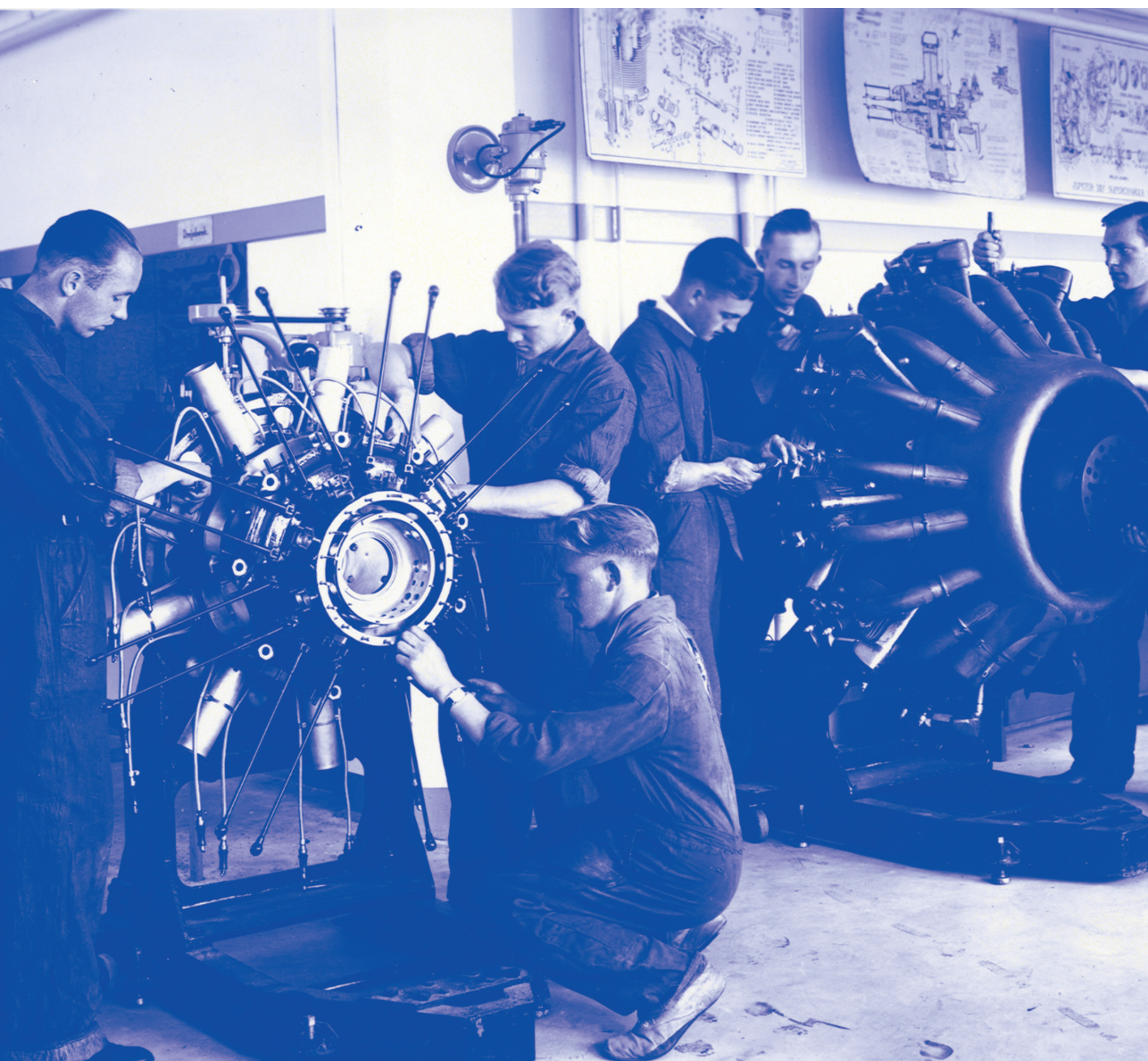

FURESØ MUSEER

NYT

NR. 23
2.halvår 2018

IMMIGRANTMUSEET | MOSEGAARDEN |
HANGAR 2 | CORNELEN | ARKIVERNE

DET NYE NYT-BLAD

Furesø Museer arbejder med FN's Verdensmål. Vi gør FN's store visioner jordnære ved at arbejde konkret med 6 af de i alt 17 mål. Det er nærliggende for os at arbejde med inklusion, kvalitetsuddannelse, ligestilling, retfærdighed og bæredygtighed på lokalt og globalt plan. Vi kender vigtigheden af at understøtte små stærke fællesskaber i det store. Det er de tætte samarbejder med vores borgere, foreninger, kultur og erhvervsliv, der sammen med de nationale og internationale netværk, bidrager til at samle os som kommune og styrke udsynet. Hos unge som gamle. Historien er vores kit – vores fælles identitet.

Vi fejrer den store lokale indsats indenfor arkæologien sammen med Værløseegnens Historiske Forening som vi ønsker tillykke med 70 års jubilæet i september. Fortæller levende historier i det fri, om søndagen, på byvandring, i skoleforløb og på rundvisninger. Verden udenfor Furesø banker også på, og her er Immigrantmuseet gået i samarbejde med bl.a. Nationalmuseet og Innovationsfonden om, at styrke integration. At sige velkommen til de nye borgere, der kommer til landet og byde dem ind til aktivt medborgerskab i vores fælles nutidige kulturhistorie. Samtidig giver Immigrantmuseets formandskab for AEMI adgang til 40 europæiske institutioners viden om migration i det store perspektiv til konference til oktober. Nye videnskabelige metoder kan bringe nyt om ældre indvandring til Furesø, hvor vi kommer fra og kaste nyt lys på et trepaneret kranie. Hareskovby Gasværk, debat med tre debuterende digtere, fremtidsvisioner fra lokale skolebørn og en flyvende start på Flyvestationens formidling. Furesø Museer tilbyder en bred vifte af spændende kulturhistorie. Forårets sol og sydeuropæiske varmegrader smitter også af på lay-out'et af museets NYT-blad. Her er fortællinger fra hverdagens museumsarbejde i smukt design. Vores facebooksider bugner af fredagsfortællinger, historiske facts og sjove indblik i kulissen og du kan følge Immigrantmuseet på Instagram.

På gensyn og god læselyst,

Cathrine Kyø Hermansen
Museums- og arkivchef

HVOR KOM DET TREPANEREDE KRANIE FRA?

Af museumsinspektør Morten Mortensen og Per Lotz, Arkæologigruppen, Værløseegnens Historiske Forening.

En sommeraften i 1943 efter arbejdstid var kulsvier Karl Nielsen som sædvanlig på en af sine cykelture rundt til egnens mange moser på jagt efter oldtidssager til sin samling. Han var en ivrig, selvært og meget dygtig amatørarkæolog, der brugte al sin fritid på sin hobby. Senere blev han en legendarisk formand for Værløseegnens Historiske Forening og leder af Værløse Museum. Denne gang gik hans aftentur til Vibygårds mose ved Roskilde, hvor rygtet gik, at tørvearbejderne havde et menneskehoved sat på en stage i deres skurvogn, hvilket havde vakt de lokales forargelse over den noget respektløse behandling af en død.

Og ganske rigtig sad et kranie på en stage ved arbejdernes frokostbord, og som en af dem sagde til Karl Nielsen: ”det er ham, der ikke vil hjem om aftenen”. Som altid havde Karl Nielsen sin taske fuld af naturalier til en hurtig handel med tørvearbejderne. Denne gang måtte han punge ud med 11 bajere, men så var der også en til ham selv.

Da han fik set nærmere på kraniet, opdagede han at det havde en trepanering¹ i nakken. Der fulgte også lårben og skinneben med til fundet samt et stykke bækkknogle. Resten var forsvundet i tørvegravens dyb. Kraniet blev undersøgt af antropologen Kurt Brøste, der kunne konstatere, at kraniets ejermand havde levet i mere end 10 år efter operationen. Der er tale om det ældste trepanerede kranie fundet i Danmark fra ca. 3.600 f.Kr. i yngre stenalder. Sandsynligvis havde stenaldermanden, der var i 25-årsalderen, fået et slag i baghovedet, hvorefter man havde fjernet knoglestumperne og skrabet hullet rent med et flintredskab. Det trepanerede kranie har siden levet en rolig tilværelse som udstillingsgenstand på

Mosegården, men nu får det nyt liv, for nye videnskabelige metoder kan måske åbne for en større viden om kraniets ejermand. Arkæolog Anders Fischer, der arbejder på et forskningsprojekt under Center for GeoGenetik ved Statens Naturhistoriske Museum har foreslået at undersøge kraniet for dets strontium indhold og DNA. Dette sker i samarbejde med Per Lotz, der er en del af arkæologigruppen hos Værløseegnens Historiske Forening. For at analyserne kan foretages, er det nødvendigt at fjerne et stykke af pars petrosa (på dansk: fjeldbenet), som er et pyramideformet knoglestykke hørende til tindingebenet. For netop i dette stykke knogle kan man stadig – i dag mange tusinde år senere – udtrække brugbare prøver til analyse. Per Lotz, der fra sin tandlægeuddannelse og mange års interesse for knoglefund, har viden om menneskekraniet, vil under vejledning af Anders Fischer og laboratoriet ved Center for GeoGenetik foretage det kirurgiske indgreb i kraniet.

Analyserne vil kunne give en mere præcis datering af kraniet end den kulstof-14 metode, der oprindeligt blev anvendt. DNA'et kan vise, hvilket folkeslag den 25-årige mand stammer fra og dermed sige os, om der har været tale om indvandring fra andre lande eller verdensdele. Strontiumisotoperne siger noget om, hvor han voksede op, og hvor han måske levede sine sidste år. Det har vist sig, at geografiske områder alle bærer en karakteristisk ”strontium-signatur”. Og denne signatur indbygges i vores krop og gemmes fx i tænderne eller i det lille stykke pars petrosa i bunden af kraniet.

Undersøgelserne, der omfatter et stort antal stenalderkranier, vil tage tid at gennemføre. Vi håber – måske lidt for optimistisk – at resultaterne kan præsenteres ved museets jubilæumsudstilling den 30.9.2018.

¹ Trepanering er et kirurgisk indgreb, der i dette tilfælde er foretaget med et flintværktøj på ”patientens” kranium.

“ DNA'ET KAN VISE, HVILKET FOLKESLAG DEN 25-ÅRIGE MAND STAMMER FRA OG DERMED SIGE OS, OM DER HAR VÆRET TALE OM INDVANDRING FRA ANDRE LANDE ELLER VERDENDELE.

“ NYE METODER MED DNA OG STRONTIUMANALYSER AF SKELETFUND, GIVER OS NY VIDEN OM OLDTIDEN. VED CENTER FOR GEOGENETIK ER DER FOKUS PÅ DEN YNGRE STENALDERS BØNDER, DER VANDREDE TIL DANMARK SYDFRA OG I DEN FORBINDELSE ER ET TREPNERET KRANIE PÅ FURESØ MUSEER OGSÅ KOMMET UNDER LUP.

HANGAR 2 – SÅ ER VI I GANG

Af Anders Thorkilsen, Museumsinspektør

Den daglige togtur gennem Hareskoven forkynder, at foråret er godt i gang. Overalt skyder grønne grene og blomster frem, det summer af liv, og snart er sommeren over os. Skoven er dog ikke det eneste sted, hvor det summer af aktivitet. Blot få kilometer derfra har Hangar 2 – Værløse Flyhistoriske Hangar – åbnet portene for publikum. Den istandsatte hangar står klar, og nu er historieformidlingen ved at rykke ind sammen med fly, foreninger og flyveentusiaster.

“ ALLEREDE NU KAN BORGERNE I FURESØ KOMMUNE OG ALLE ANDRE INTERESSEREDE KIGGE FORBI OG BLANDT ANDET SE DEN IKONISKE JETJAGER DRAKEN SAMT TO LYNX HELIKOPTERE.

En vinterdag i januar sad repræsentanter fra Værløse Flyhistoriske Hangar, Pensionistforeningen for Flyvestation Værløse samt Furesø Museer i en af forsvarrets blå minibusser på vej over den jyske hede. Destinationen var Flyvestation Karup. Her skulle forsamlingen mødes med lederen af Flyvevåbnets Historiske Samling, Lars Søe-Jensen, der i øvrigt selv har rødder i Furesø og tidligere har arbejdet på Flyvestation Værløse. Mødedeltagerne skulle diskutere, hvilke historiske genstande, der eventuelt kunne udlånes til at fortælle Flyvestation Værløses historie i Hangar 2.

Det var en lang køretur, men turen var det hele værd. Lars Søe-Jensen kunne nemlig tilslutte sig projektet. Altså var det nu muligt at låne både historiske fly og genstande fra Flyvevåbnets imponerende historiske samling til Hangar 2. Det blev ligeledes aftalt, at den egentlige formidling i Hangar 2 skulle ske i tre trin, lige-

som en trinraket. Herunder blev det besluttet, at første trin i formidlingsraketten blandt andet indebar lån af en jetjager og et transportfly, henholdsvis en T-33 "T-bird" samt en Pembroke, der begge har fløjet ud fra Flyvestation Værløse.

Men en ting ad gangen, først skulle Hangar 2 stå klar og indvies. Det skete en solskinsdag den 5. maj i år, og festlighederne blev fulgt op af et åbent hus arrangement den 16. maj. Planlægningen af transporten af de to ovennævnte fly fra Karup til Værløse er p.t. stadig undervejs. Det er nemlig en ret omfattende logistisk opgave, men det bliver en spændende dag, når Flyvestation Værløse får besøg af en af forsvarrets blokvoogne med last. Det betyder imidlertid ikke, at Hangar 2 står tom. Allerede nu kan borgerne i Furesø Kommune og alle andre interesserede kigge forbi og blandt andet se den ikoniske jetjager, Draken, samt to Lynx helikoptere.

Alt imens har Furesø Museer i samarbejde med projektets interessenter udarbejdet en detaljeret plan for første trin i formidlingsraketten. Det indebærer 11 formidlingstiltag, der eksempelvis stiller skarpt på tyskernes overraskelsesangreb på Værløse Flyvestation den 9. april 1940. Et andet fokusområde omhandler Redningseskadrilles 722s historie på flyvestationen, herunder eskadrillens imponerende og berømte redningsindsats under M/S Skageraks forlis i 1966.

Formidlingstiltagene vil blive implementeret løbende, men besøgende vil allerede nu kunne opleve en omfattende banner-udstilling, Bag Hegnet, i Hangar 2. Udstillingen fortæller om flyvestationens 100 år lange historie.

Helt tilbage fra dengang, området blev en militær teltlejr i forbindelse med forsvarsforliget af 1909 til besættelsen og kold krig, men også dagligdagen på flyvestationen bliver belyst. Det samme gælder historien om den berømte kalot, der blæste af den ligeså berømte pave Johannes Paul II, da han landede i Værløse den 6. juni 1989.

Flyvestation Værløse og Hangar 2 er altså spækket med gode historier. Dem glæder Furesø Museer sig til at fortælle, også i fremtiden, og naturen er jo heller ikke at kimse ad. Så velkommen til, men husk at lade kalotten blive hjemme – det kan til tider være ret blæsende på flyvestationen.

(Foto: Furesø Museer)

HELE VERDENEN I FARUM

Af Malene Dybbøl, Museumsinspektør

Migration er de seneste år blevet et emne, de færreste har kunne undgå at blive konfronteret med. Den såkaldte flygtningekrise i Europa er konstant i nyhederne og på den politiske agenda. Og med strømmen af mennesker der flygter, følger nye medborgere, hvis historier skal formidles. De er del af vores moderne samfund og derfor også del af vores fælles historie.

Immigrantmuseet er en del af Furesø Museer og åbnede som bekendt i Farum i 2012. Museet er det eneste af sin slags i Danmark, og behandler mere end 500 års migrationshistorie. Derudover har museet siden november 2017 haft formandskabet for det internationale netværk Association of Migration Institutions (AEMI), der tæller mere end 40 vidensinstitutioner i Europa. Og både emneområde og formandskab forpligter til at gå i clinch – også med den nye historie.

I 2015 – da flygtningekrisen var på sit højeste – bragte de danske medier billeder af desperate mennesker på flugt fra deres hjemland. Billeder af flygtninge i overfyldte både, der krydsede havet i forsøget på at komme væk fra krig, forfølgelse og sult. Fra politisk side diskuterede man, hvordan flygtningene skulle håndteres samt hvilke begrænsende foranstaltninger Danmark skulle tage. I slutningen af 2016 anslog FN's flygtningeagentur, UNHCR, at mere end 65 millioner mennesker var på flugt verden over. Og tallet er stadig stigende. Samtidig begyndte Immigrantmuseet en systematisk indsamling af aktuelle historier fra de flygtninge der kom til Danmark.

På baggrund af det materiale åbnede museet i årets start pop-up udstillingen "Flygtning" i samarbejde med og på Københavns Hovedbibliotek i Krystalgade. Udstillingen viste et lille udsnit af de mange interviews og satte ansigt på flygtningen. I en stærk præsentation, talte billeder og beretninger deres eget

tydelige sprog; vedkommende fortællinger om forholdene i hjemlandet, glæder og sorger, og det nye liv på fremmed terræn. Hånd tegnede kort med ruter tegnet efter hukommelsen, var beretninger om tusindvis af kilometer på ukendte territorier. Personlige genstande og private mobilfoto fra flugten fra Eritrea, Somalia og Syrien, konfronterede os med en sårbarhed og inviterede os helt tæt på mennesket.

Helt tæt på kom vi også da den unge debuterende digter Özcan Ajrulovski satte i sin samling "Jeg vågner op som fremmed" ord på følelsen af at være fremmed i eget land. Og det gjorde han så det ramte mange. De udvalgte digte blev vist i museets indgangsparti i april måned, hvor han stillede spørgsmålstejn ved, hvorfor man som etnisk minoritet hele tiden skal bevise sig selv, sit tilhørsforhold til Danmark og danskerne? Hvorfor ses forskellige former for "danskhed" ikke som en fordel og en styrke, fremfor det modsatte? Og hvilke fordomme mødes man med som efterkommer af netop de gæstearbejdere, der blev inviteret til landet i 1960'erne og 1970'erne?

I udstillingen INDENFOR præsenteres i maj og juni fotokunst af 5 unge danske muslimer. Her bliver vi med imødekomende foto, anderledes vinkler og en legende tilgang, inviteret ind i de unges helt almindelig dagligdag i den lokale moské. De poetiske og kantede fotografier giver sammen med de unges egne eftertænksomme kommentarer, et indblik i hverdagen blandt nogle af de 200.000 herboende muslimer. Igen

bliver der sat ansigt på og vi får mennesker at forholde os til. Og det er pointen med de små udstillinger; at vise mangfoldigheden i vores samfund. At skabe grobund for den gode debat og at gøre det med lidt anderledes greb, f.eks. med kunsten som virkemiddel. Og i de nutidige fortællinger kan vi ofte trække tråde til datiden. For migration er ikke kun et nutidigt fænomen.

Det er ikke en historisk undtagelse, men er et kapitel af en tusindårig historie. Det viser vi i vores permanente udstilling, hvor nedslag i Danmarkshistorien skildrer nogle af de befolkningsgrupper, der er hentet hertil; Nogle med særlige rettigheder, andre med svære vilkår. Og det viser vi i vores to sidste store skiftende udstillinger. Parallellerne er mange.

“ DE POETISKE OG KANTEDE FOTOGRAFIER GIVER SAMMEN MED DE UNGES EGNE EFTERTÆNKSOMME KOMMENTARER, ET INDBLIK I HVERDAGEN BLANDT NOGLE AF DE 200.000 HERBOENDE MUSLIMERE.

Fototekst: Fra udstillingen INDENFOR. Foto af Tasmia Parveen.

MUSEER VISER VEJEN TIL MEDBORGERSKAB

Museumsinspektør Freja Gry Børsting

Hvad vil det sige at være en aktiv medborger, og hvordan opnår man de færdigheder, der skal til for at udfylde rollen? Dette spørgsmål behandler et nyt tværfagligt projekt med Immigrantmuseet som medspiller.

I Immigrantmuseets udstillinger og på museets magasiner er der genstande, dokumenter og billeder, der fortæller om 500 års indvandring til Danmark. Museet har mange års erfaring med at indsamle og formidle migrationshistorie og sætter en ære i, at give både ind- og udvandring et menneskeligt ansigt.

På grund af museets erfaring med historiefortælling om, undervisning for og samarbejde med indvandrere, er Immigrantmuseet blevet inviteret med i det tværfaglige projekt CULINN. Projektet udforsker museers potentiale for at fremme og styrke medborgerskab og integration af nye borgere i Danmark og dette sker i et samarbejde mellem Immigrantmuseet og bl.a. Nationalmuseet, Arbejdermuseet og Det Syriske Kulturinstitut i Danmark.

Medborgerskab og mangfoldighed

Projektets formål er at give flygtninge i Danmark viden om og erfaringer med de principper og værdier, hvorpå det danske samfund og fællesskab bygger. En forståelse for det danske samfund og grundlæggende samfundsværdier kan styrke deres forudsætninger for et godt liv og for at agere som aktive medborgere – uanset varigheden af deres tid og liv i Danmark.

Danske museer har et stort potentiale for at introducere flygtninge til dansk historie og kultur og derigennem etablere kognitive og emotionelle referencerammer, som flygtninge kan bruge i udviklingen af medborgerskabskompetencer.

I forbindelse med projektet udvikles læringsforløb og formidlingsformater, der introducerer flygtninge til dansk historie, samfundsforhold og kultur. Ved at gøre brug af de erfaringer og potentialer, kulturhistoriske museer har med at formidle viden gennem sanselighed, identifikation og genstande, bliver det understøttende redskaber i sprogdidaktiske forløb. Forløbene inddrager flygtningene gennem personligt engagement, egne erfaringer, og aktivering og etablering af forforståelse for velfærdsstatens demokratiske strukturer.

Herudover udvikles bæredygtige modeller for, hvordan museer kan danne ramme omkring projekter, der udvikles i samarbejder mellem flygtninge og aktører fra civilsamfundet.

Projektet er støttet af Innovationsfonden, løber over 3 år og består af tre faser; understøttende research, afprøvning af partnerskabsprojekter og til slut test af erfaringer fra fase 1 og 2 på fem forskellige museer – heriblandt Immigrantmuseet.

Vi glæder os til at komme i gang!

“ EN FORSTÅELSE FOR DET DANSKE SAMFUND OG GRUNDLÆGGENDE SAMFUNDSVÆRDIER KAN STYRKE FLYGTNINGES FORUDSÆTNINGER FOR ET GODT LIV OG FOR AT AGERE SOM AKTIVE MEDBORGERE – UANSET VARIGHEDEN AF DERES TID I DANMARK.

Immigrantmuseets giver plads til brugerdrevet formidling, som på dette billede, hvor sprogskoleelever er i gang med at skabe en udstilling om deres liv i Danmark. Når museumsrummet bliver tilgængeligt for eksempelvis nyankomne indvandrere, får de en plads i danmarkshistorien. (Foto: Mark Syke)

”UDSTILLINGEN ER LAVET AF 5X”

Af museumsinspektør Lise Milàn Nielsen

Når man går rundt i Værløse i dag kan det være svært at forestille sig, hvordan byen så ud inden byfornyelsen. Men ved at kigge på Syvstjerneskolens modeller kan man nu få et indtryk af den kæmpe forandring byen har været igennem, og den forandring der venter forude. 5x har givet deres bud på fremtidens Værløse.

Hvad sker der når man lader en 5. klasse lave en udstilling på et lokalhistorisk museum? Og kan 5. klassers værker og tanker mon være med til at nuancere vores ide om hvordan lokalhistorien skal fortælles? Lokalhistorien er historien om det lokale samfund, dets udvikling, værker, genstande, folk og fortællinger. Det er historien om byens udvikling og hvordan det har påvirket menneskene i samfundet. Den historie valgte 5x fra Syvstjerneskolens i vinteren 2017-2018 at fortælle på en helt særlig måde. Nemlig ved at lave tre modeller af Værløse, der viser byens udvikling gennem tiden, i årene 1950 og 2000 samt en fremtidsvision i år 2100.

I efteråret 2017 fik Mosegaarden besøg af 5x fra Syvstjerneskolens, der var i gang med et projektarbejde om byudvikling og Værløses historie. På museet lavede eleverne forløbet ”Din udstilling”, hvor de skulle udforme en plantegning til en udstilling omkring emnet ”lokalhistorie”. Museumsbesøget var led i et større projekt, hvor eleverne skulle udforme tre modeller af Værløse, med Mosegaarden som centrum. Museet og skolen indgik et samarbejde, om at lave en udstilling med de tre modeller som centrum, flankeret af gamle billeder af byen, fra Furesø Museers samling.

Resultatet blev flot. Eleverne havde lagt et kæmpe stykke arbejde i at gøre modellerne

præcise, flotte og indbydende. De havde brugt luftfotos, gamle kort, beskrivelser og den frie fantasi til at designe de tre store modeller, der skulle være udstillingens centrum. Akkompagneret af store vægbannere med billeder af Værløse i gamle dage, blev et af Mosegaardens udstillingsrum fyldt godt op.

Er skoleelevers værker relevante?

En af Furesø Museers ambitioner er at vedblive at være relevante, også for den yngre generation. Derfor er deres bidrag til museernes formidling af lokalhistorien vigtig. De er medskabere af historien og det er dem som skal føre historien om Værløse videre. Så når en skole som Syvstjerneskolens laver modeller af Værløse, på baggrund af gamle kort, luftfotos og fantasi, så laver de et stykke lokalhistorie, der både er velfunderet og udarbejdet med stor præcision og som er med til at belyse Værløses historie og byhistorie generelt. Så som lokalhistorisk museum, er det derfor oplagt for Mosegaarden at vise elevernes modeller. 5x giver med modellerne et indblik i fremtiden og deres bud på hvordan byen ser ud om 100 år.

En by i udvikling

Den historie elevernes modeller viser, er en by der har ændret sig radikalt over en forholdsvis

Udsnit af udstillingen (Foto: Furesø Museer)

“ EN AF FURESØ MUSEERS STORE AMBITIONER ER AT GØRE MUSEET RELEVANT FOR DEN YNGRE GENERATION.

kort periode. Det er også historien om, hvordan man ønsker at byen skal se ud i fremtiden. Værløses historie er på mange måder interessant. Det er historien om en lille by, der oplevede en stor vækst, da Slangerupbanen gjorde sit indtog i 1906, men som frem til 1960'erne stadig var en mindre by, med alt hvad der dertil hører af bindingsværkshuse, gamle gårde og gadekærer. Men det er også historien om en by, der blev voldsomt ramt af byfornyelsen i starten af 60'erne, hvor hele den gamle bydel blev ryddet til fordel for en ny og moderne byggestil og det nuværende Værløse Midtpunkt.

Væk var de gamle gårde og brostensbelagte gader. Eftersom Værløse er en by som i den grad har ændret udseende gennem tiden, gad vide hvordan den så ser ud om 100 år? Er der flyvende biler og kolonier på Mars? Muligvis, men ifølge Syvstjerneskolens er der snarere fokus på bæredygtighed, grønne arealer, eldrevne biler og forskønnelse af byrummet.

Udstillingen kan ses frem til august 2018 på Mosegaarden i Værløse.

HARESKOVBY GASVÆRK

Af Arkivar Bjarne Birkbak

Furesø Kommune fejrede i 2017 sit 10 års jubilæum. Allerede i 1926 indledte Farum og Værløse Kommune et samarbejde, dengang om gasleverance. Her er én af mange fortællinger fra arkivet, om lokalhistorien og de fysiske spor af den.

I september 1925 modtog Værløse og Farum kommuner en forespørgsel fra Ingeniørfirmaet Edwards og Rasmussen, København. De ville vide, om kommunerne var interesserede i anlæg af et gasværk til forsyning af gas til Hareskovby, Værløse og Farum.

Efter forhandlinger mellem de to kommuner og mellem kommunerne og firmaet, blev man efter nogle måneder enige om, at firmaet skulle anlægge et gasværk til kr. 372.872,-. Kommunerne skulle garantere for lån på kr. 275.000, mens firmaet selv skulle sørge for resten af finansieringen. Til gengæld skulle kommunerne have halvdelen af overskuddet i gasværket, mens evt. underskud skulle dækkes af firmaet.

Man underskrev i maj 1926 en kontrakt, der gav firmaet mulighed for at anlægge gasværket og koncession på at drive det samt eneret i de to kommuner til at distribuere gas. Kontrakten indeholdt meget detaljerede bestemmelser om driften og også bestemmelser om, at kommunerne kunne overtage værket, såfremt firmaet misligholdte sine forpligtelser.

Den 13. september 1927 påbegyndtes produktionen af gas med ingeniør Marke som

gasværksbestyrer. Allerede inden værket var færdigbygget, havde firmaet forhørt sig hos de to kommuner, om de var indforstået med, at der også blev leveret gas til Herlev. Det var de, og allerede året efter blev der lagt en hovedledning til Herlev. Den samlede anlægssum for gasværk og ledningsnet i Hareskovby, Værløse og Farum endte i 1929 på kr. 410.000, hvortil kom kr. 186.000 for anlæg af gasledning til Herlev.

Forbruget steg i de første år stærkt, og allerede i 1931-32 måtte der foretages en udvidelse af gasværkets kapacitet, hvorfor Værløse og Farum kommuner i december 1931 måtte stille endnu en garanti for lån på kr. 32.000. Imidlertid kom ingeniørfirmaet Edwards og Rasmussen i økonomiske vanskeligheder og kunne til december termin 1932 ikke svare renter og afdrag på de lån, som kommunerne havde garanteret for. Der blev i over et år ført forhandlinger for at få løst problemerne, men firmaet var ude af stand til at klare sine forpligtelser, hvorfor de to kommuner ved udlægsskøde i maj 1934 overtog gasværket og derefter drev det videre i kommunalt regi. For at imødekomme det stigende forbrug måtte kommunerne investere yderligere kr. 80.000 i en udvidelse af værket.

“ MAN UNDERSKREV I MAJ 1926 EN KONTRAKT, DER GAV FIRMAET MULIGHED FOR AT ANLÆGGE GASVÆRKET OG KONCESSION PÅ AT DRIVE DET SAMT ENERET I DE TO KOMMUNER TIL AT DISTRIBUERE GAS.

Ingeniørfirmaet Edwards og Rasmussen mistede ved overtagelsen kr. 200.000, som de havde indskudt i opførelsen af gasværket.

Selvom kommunerne altså investerede i udvidelse af gasværket, så steg gasforbruget - ikke mindst i Herlev - så meget, at man i september 1935 indgik en overenskomst med Strandvejsgasværket om leverance af gas fra 1936. I 1937 ophørte den egentlige gasproduktion på Gasværket i Hareskovby, som herefter virkede som trykforøger- og fordelerstation.

I 1953 blev der indgået en kontrakt, der betød, at Herlev kommune indtrådte i interessentskab med Farum og Værløse kommuner om drift af gasværket og leverancer af gas til de tre kommuner. Interessentskabet fik navnet Nordvestgas I/S og da Herlev kommune var langt den største aftager, indgik denne kommune med 65% af egenkapitalen, mens to øvrige havde hver 17½%.

Kommunerne drev selskabet videre indtil 01.01.1969, hvorefter selskabet blev overdraget til A/S Strandvejsgasværket.

Hareskovby Gasværk blev bygget på en grund nedenfor Hareskovpavillonen, og blev taget i brug d. 13. september 1927. Efter driften af gasværket var ophørt, blev bygningen - vistnok i 1970 - indrettet til Fritidsklubben Gasværket.

Immigrantmuseet, Farum • KALENDER • Alle arrangementer er gratis

Juli	10. Juli 11. Juli	kl.10	Immigrantmuseet	For børn (5 år+): Minirundvisning på Immigrantmuseet. Først skal vi pakke en kuffert med de allervigtigste ting, og så skal vi rundt på museet og høre historier om tre forskellige børn, der har prøvet at rejse. Varighed: ca. 30-45 minutter. Arrangementet er gratis men kræver tilmelding via e-mail til limn@furesoe.dk eller på telefon 72 35 61 00.
Tirsdag	11. Sep	kl.11	Immigrantmuseet	Lyn-foredrag om jødeflugten. 2018 markerer 75-året for de danske jøders flugt til Sverige i oktober 1943. I den forbindelse fortæller museumsinspektør Freja Gry Børsting om jødernes flugt og ophold i Sverige. Foredraget varer ca. 30 minutter. Museet byder på en kop kaffe/te. Arrangementet er gratis, men kræver tilmelding til fgb@furesoe.dk eller på telefon 72 35 61 00.
Torsdag	11. Okt	kl.19	Immigrantmuseet	Foredrag om grænselandet ved Claus Jørn Jensen, foreningskonsulent i Grænseforeningen. Hør bl.a. om 1864, om afstemningen i 1920 og om følelser, foreninger og fremtiden både syd og nord for grænsen. Foredraget er gratis men kræver tilmelding til fgb@furesoe.dk eller på telefon 72 35 61 00.
Uge 42			Immigrantmuseet	For børn: Museumsjagt. Kast dig ud i museumsjagt på Immigrantmuseet, hvor du og din familie skal svare på sjove, svære og spændende spørgsmål. Svarer du rigtigt, kan du være med i lodtrækningen om en fin præmie. Vinderen trækkes i uge 43.
Uge 42			Immigrantmuseet	For børn: Byg dit eget mini-museum over dit eget liv. Immigrantmuseet indbyder til åbent værksted, hvor børn og deres forældre/bedsteforældre kan konstruere mini-museer med fortællinger fra deres eget liv. Værkstedet er åbent i Immigrantmuseets åbningstid i hele uge 42.
Tirsdag	6. Nov	Kl.17	Immigrantmuseet	Fyraftens-rundvisning på Immigrantmuseet. Rundvisningen er gratis, men kræver tilmelding via e-mail til limn@furesoe.dk eller på telefon 72 35 61 00.
Tirsdag	11. Dec	Kl.19	Immigrantmuseet	Rundvisning i Immigrantmuseets særudstilling Udvandrerne. Rundvisningen er gratis, men kræver tilmelding via e-mail til aot1@furesoe.dk eller på telefon 72 35 61 00.

Mosegaarden, Værløse • KALENDER • Alle arrangementer er gratis

Tirsdag	5. Juli	Kl.10-13	Gadekærshuset ved Mosegaarden	For børn: Barn i gamle dage. Kom forbi Mosegaarden og prøv kræfter med livet som barn i gamle dage. Prøv at lave en kludedukke, leg med gamle legeredskaber eller kast dig over skolelivet i gamle dage og skriv med pen og blæk, ligesom jeres oldeforældre gjorde i Mosegaardens gamle skolestue. Arrangementet er gratis og kræver ikke tilmelding.
Søndag	15. Juli	Kl.10	Majtræet, hvor Farum Hovedgade 71 møder Kålundsvej	For børn: Sagntur i Farum Landsby. Turen varer ca. en time, og undervejs vil I høre spændende historier om nogle af alle de mystiske væsener, der huserede i Farum i gamle dage. Hør blandt andet om troliden, der ville smadre Farum, om lindormen, der sover under Majtræet, om Klaus Nar og om de mystiske væsener, der lever i moser og høje. Alder: fra 7 år. Turen slutter ved en lille strandbred ved Farum Sø, lige ved siden af Farumgård. Turen er gratis, men kræver tilmelding til limn@furesoe.dk eller tlf. 72 16 53 61.
Søndag	26. August		Mosegaarden	Markedsdag. Mosegaardens museumshave forvandles til en lille markedsplads, hvor børn og voksne kan lave flintredskaber, prøve trædrejning, spinde uld og få lidt godt at spise og drikke. Der vil også være mulighed for en svingom til folkemusik. Program følger.
Indtil	2. Sep		Mosegaarden	Udstilling: Værløse i tiden. En 5. klasse fra Syvstjerneskolens har skabt tre modeller af Lille Værløse, som viser byen i fortiden, i nutiden, og hvordan eleverne forestiller sig, byen ser ud i fremtiden.
Søndag	9. Sep		Flyvestationen	Flyvestation Værløses historie. Tag cyklen frem og følg med museumsinspektør Morten Mortensen på en historisk tur rundt på flyvestationen. Rundvisningen er en del af "Store Cykeldag". Program med mødested og klokkeslæt følger. Arrangementet er gratis.
Søndag	23. Sep	Kl.14	Mosegaarden	Søndagsfortælling: Kister til dagligdags brug. Museet har mange forskellige slags kister. Firkantede kister med låg, langkister og dragkister med skuffer der har været flittigt anvendt tidligere. Her opbevarede kostbare genstande, men oftest opbevarede man forskellige slags tekstiler i kisterne. I kisterne samlede de unge piger deres brudeudstyr. Her er tale om den ældste flytbare møbelkuffert og skab. Tove Jensen fortæller. Arrangementet er gratis.

Mosegaarden, Værløse • KALENDER • Alle arrangementer er gratis

Søndag	30. Sep	Mosegaarden	<p>Udstilling: Fund og fortid i Furesø. I anledning af at Mosegaarden i Værløse og Værløse Historiske Forening fylder 70 år vises nogle af de mange spændende arkæologiske fund, der er gjort i Furesø Kommune, og hvad de kan sige om vores forfædre.</p>
Søndag	14. Okt	Majtræet, hvor Farum Hovedgade 71 møder Kålundsvej	<p>For børn: Sagnetur i Farum Landsby. Turen varer ca. en time og undervejs vil I høre spændende historier om nogle af alle de mystiske væsener, der huserede i Farum i gamle dage. Hør blandt andet om trolden, der ville smadre Farum, om lindormen, der sover under Majtræet, om Klaus Nar og om de mystiske væsener, der lever i moser og høje. Alder: fra 7 år. Varighed: Ca. en time. Mødested: Ved Majtræet hvor Farum Hovedgade 71 møder Kålundsvej. Turen slutter ved en lille strandbred ved Farum Sø, lige ved siden af Farumgård. Turen er gratis men med tilmelding til Lise Milan Nielsen på limn@furesoe.dk eller tlf. 72 16 53 61.</p>
Uge 42		Mosegaarden	<p>For børn: Museumsjagt på Mosegaarden. Bliv ekspert i Furesøs historie. I uge 42 kan du tage på museumsjagt på Mosegaarden, hvor du og din familie skal svare på sjove, svære og spændende spørgsmål. Svarer du rigtigt, kan du være med i lodtrækningen om en fin præmie. Tidspunkt: tirsdag-fredag kl. 11-16 og søndag kl. 13-16. Arrangementet er gratis.</p>
Tirsdag Onsdag	16. Okt 17. Okt	Mosegaarden	<p>For børn: Kartoffelferie på Mosegaarden. Besøg Mosegaarden tirsdag og onsdag i efterårsferien, hvor der vil være efterårsaktiviteter for børn og deres voksne. Arrangementet er gratis.</p>
Søndag	21. Okt	Mosegaarden	<p>Søndagsfortælling: Navneklude. Pigebørn skulle gennem flere hundrede år lære håndarbejde, som ansås at være det vigtigste for dem. Til oplæringen benyttedes forskellige klude, der havde navne som læreklude, navneklude, prøveklude og Schweizerklude. Conny Lausten viser museets eksempler på disse øvelsesklude og fortæller om, hvordan datidens unge kvinder lærte håndarbejde. Arrangementet er gratis.</p>

Mosegaarden, Værløse • KALENDER • Alle arrangementer er gratis

Søndag	25. Nov	Mosegaarden	Udstilling: Julens lege. Årets juleudstilling handler om de mange lege, som gennem tiden har knyttet sig til julen.
Torsdag	29. Nov	Mosegaarden	Foredrag: Fra det forsvundne Værløse. Mange huse, forretninger og institutioner er forsvundet fra Værløse. Museumsinspektør Morten Mortensen vil fortælle historierne om det, som ikke findes længere. Arrangementet er gratis, men kræver tilmelding på telefon 72 35 61 00.
Torsdag	6. Dec	Mosegaarden	Furesø Kommunes historie. Museumsinspektør Morten viser rundt i museets permanente udstilling og fortæller om kommunens udvikling. Arrangementet er gratis, men kræver tilmelding på telefon 72 35 61 00.

Værløseegnens Historiske Forening • KALENDER

Søndage	kl.10-12	Mosegaarden	Kend din egn, morgenture i skoven. Furesø Arkæologigruppe tager os med på traveture i skoven. Vi ser på kultursporene, og vil derfor komme ind i skovene væk fra veje og stier. Medbragte drikkevarer nydes på turen. Vi slutter ved middagstid. Datoer og turens nærmere indhold fremgår af www.vaerloeseehistore.dk. Fra gang til gang vælges et skovafsnit for den kommende vandretur. Vi kører til skoven i egne biler.
Søndag	2. Sep	Jonstrup Seminarium, Jonstrupvej 288, indgang E	Foredrag om Hareskov skole. Finn Løkkegaard, professor emer. i historie fra DPU vil fortælle om Hareskov Skole og de første skolelederes (førstelærer Skaalum og skoleinspektør Arne Gade) tætte relationer til Jonstrup Statseminarium. Hør om Hareskov skole i stueetagen, mens samlingen kan opleves på 1. sal.
Søndag	30. Sep	Mosegaarden	Jubilæums- og medlemsarrangement for Værløseegnens Historiske Forening i anledning af 70 års virke. Taler, herunder om kulsviver Karl K. Nielsens etablering af foreningen, bogudgivelse i dagens anledning, dit gratis medlemsseksemplar kan signeres af forfatteren og endelig vil Furesø Museer med hjælp fra gode frivillige på dagen åbne en arkæologisk udstilling. Vi slutter dagen af med et traktement, husk at medbringe Bavnen inkl. dit medlemsnummer.

Værløseegnens Historiske Forening • KALENDER

Søndag	7. Okt	kl.14	Jonstrup Seminarium, Jonstrupvej 288, indgang E	<p>Foredrag: I 100-året for forfatteren Rudolf Bruhns død af den spanske syge, fortæller hans niece, Inge Haunstrup Clemmensen og Lone Raadam fra Jonstrupsamlingens venner, om hans liv og virke og hans betydning for Jonstrup Statsseminarium. Oplev en god historie i stueetagen, mens samlingen kan opleves på 1. sal.</p>
Torsdag	11. Okt	kl.15	Jonstrup Seminarium, Jonstrupvej 288, indgang E	<p>Åbning af særudstilling med arbejdstitlen ”Rudolf Bruhn – ildsjælen fra Jonstrup – 100 år efter”, initiativ fra Frivilliggruppen. Fri entré.</p>
Lørdag	13. Okt		Jonstrup Seminarium, Jonstrupvej 288, indgang E	<p>3. workshop om Øvelsesskolen med fokus på formidlingsformer. Se mere på http://www.jonstrupsamlingen.dk/Kontakt.</p>
Uge 42			Jonstrup Seminarium, Jonstrupvej 288, indgang E	<p>I lighed med 2017 holder samlingen holder ekstraordinært åbent hver dag i efterårsferien kl. 14:00-16:00. Fri entré.</p>
Søndag	4. Nov	kl.14	Jonstrup Seminarium, Jonstrupvej 288, indgang E	<p>Foredrag om Victor Cornelins. Ole B. Kristensen fortæller om Victor Cornelins, der blev dimitteret fra Jonstrup Seminarium i 1919, og mødet med ham i virkeligheden. Vi ses på den gl. øvelsesskole. På 1.sal kan du opleve samlingen. Fri entré.</p>
Søndag	25. Nov	kl.13-16	Mosegården	<p>Julestue. I det gamle stuehus vil der igen være café med gløgg, kaffe, æbleskiver og tagkage. Husk kontanter eller brug MobilePay (21 33 54 75). Tag vennerne med til en hyggelig søndag.</p>
Søndag	2. Dec	kl.14	Jonstrup Seminarium, Jonstrupvej 288, indgang E	<p>Foredrag: Om at gå på Jonstrup Seminarium omkring 1950, hvor der kom piger på ”Borgen”. Fri entré.</p>

Farum Lokalhistoriske Forening • KALENDER

Mandag 13. August kl. 17:30 Birkhøjterrasserne

Vi besøger den "glemte" del af Bregnerød Landsby. Lise Rasmussen vil fortælle om husene og gårdene i området omkring Gl. Bregnerødsvej. Efter turen går vi til "Amfiteatret" i Regnbuen, Farum Midtpunkt, hvor vi kan indtage de indkøbte sandwich. Medbring selv drikkevarer.

Mødested: Parkering ved Birkhøjterrasserne kl. 17:30, hvorefter vi mødes ved stien til Bregnerød. Tilmelding til Lise Rasmussen senest onsdag d. 8. august. Deltagerantal: 30. Foreningens medlemmer har 1. prioritet. Pris: 50,-kr.

Onsdag 3. Okt kl. 19 Farum Kirke

Farum Kirkes historie. Sognepræst Jan Asmussen vil fortælle om Farum kirke og dens historie. Arrangementet er et samarbejde mellem FLF og Farum Kirke. Vi slutter af med kaffe i Sognegården.

Torsdag 29. Nov kl. 18 Gedevassevang,
Hestetangsvej
30 A

Foreningens traditionsrige julekomsammen. Julekomsammen med spising, julesange, quiz, julefortælling og amerikansk lotteri. Som altid vil der være en "Årets julefortæller". Mødested: Gedevassevang, Hestetangsvej 30 A kl. 18:00. Tilmelding til Lise Rasmussen senest d. 22. nov. Arrangementet er kun for medlemmer. Pris: 150,-kr.

"Den lærde kulsavler", Karl K. Nielsen. Foto: Ole Hembo, 1956.

Foto: Farum Lokalhistoriske Forening

FURESØ MUSEER ARBEJDER MED FNS VERDENSMÅL.

FØLG MED PÅ MUSEETS HJEMMESIDE, FACEBOOK OG INSTAGRAM.

FURESØ MUSEER NYT

2.halvår 2018

IMMIGRANTMUSEET
INDVANDRINGENS KULTURHISTORIE

FURESØMUSEER

Adresser på udstillingssteder:

Mosegaarden

Skovgårds Allé 37, 3500 Værløse
Åbent tirsdag - fredag kl. 11-16,
søndag kl. 13-16
Lukket alle helligdage samt søndage i juli.

Immigrantmuseet

Stavnsholtvej 3, 3520 Farum
Åbent tirsdag - lørdag kl. 10-16
Lukket alle helligdage.

Købmandsmuseet Cornelen

Stavnsholtvej 186, 3520 Farum
Åbent første og sidste søndag i måneden kl.
13-16
Lukket januar, juli og august.

Adresse på arkiver:

Furesø Arkiver

Lokalarkiv, læsesal og stadsarkiv
Stavnsholtvej 3, 3520 Farum
Åbent mandag - torsdag kl. 11-16
(Læsesalen kun med ekspedition til kl. 15)

Administration:

Stavnsholtvej 3, 3520 Farum
Tlf. 7235 6100
www.furesoemuseer.dk
www.immigrantmuseet.dk

Furesø Museer Nyt udkommer 2 gange årligt.

Redaktion: Cathrine Kyø Hermansen (ansv.) og
Freja Gry Børsting.

Redaktionen er afsluttet maj 2018.

Næste nr. udkommer januar 2019.

Design:

Sara Laub

Oplag: 2.000 stk.

ISSN 1902-5114